

Dariusz REŚKO

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Sączu, Polska

WPLYW PANDEMII SARS-COV-2 NA POZIOM RUCHU TURYSTYCZNEGO NA PRZYKŁADZIE GMIN UZDROWISKOWYCH MAŁOPOLSKI

Streszczenie

W niniejszym artykule podjęto próbę oceny wpływu pandemii SARS-CoV-2 na poziom ruchu turystycznego w gminach uzdrowiskowych województwa małopolskiego. Przeanalizowano zjawisko, wykorzystując dwa wskaźniki o charakterze ilościowym: wysokość wpływów z tytułu opłaty uzdrowiskowej do budżetów poszczególnych gmin uzdrowiskowych oraz liczbę osobodni, jako wskaźnik odzwierciedlający ilość odwiedzających badane jednostki, wyłączając tzw. turystów bez noclegu. Z analizy wynika, że pandemia wpłynęła negatywnie zarówno w sposób bezpośredni na dochody budżetowe jednostek, jak również na ich gospodarkę turystyczną, a w konsekwencji na całą ekonomię lokalną gmin uzdrowiskowych województwa małopolskiego.

Słowa kluczowe: gminy uzdrowiskowe, pandemia SARS-Cov-2, ruch turystyczny, opłata uzdrowiskowa.

THE IMPACT OF THE SARS-COV-2 PANDEMIC ON THE LEVEL OF TOURIST TRAFFIC ON THE EXAMPLE OF THE HEALTH RESORT COMMUNES OF MAŁOPOLSKA

Summary

The article attempts to assess the impact of the SARS-CoV-2 pandemic on the level of tourist traffic in the health resort communes of the Małopolska region. The phenomenon was analyzed using two quantitative indicators: the amount of receipts from the spa tax to the budgets of individual spa communes and number of man-days, as an indicator reflecting the number of visitors to the surveyed units, excluding the so-called tourists without an overnight stay. The analysis shows that the pandemic negatively influenced both, in a direct way, the budgetary income of units, as well as their tourism economy, and, consequently, the entire local economy of the health resort communes of the Małopolska region.

Key words: spa communes, SARS-CoV-2 pandemic, tourist traffic, spa tax.

Wprowadzenie

Pierwszy przypadek koronawirusa został zdiagnozowany w Chinach w listopadzie 2019 roku. Niestety, wirus rozprzestrzenił się na całym świecie, w wyniku czego Światowa Organizacja Zdrowia ogłosiła światową pandemię. Pod koniec marca 2020 roku odnotowano ponad 500 tys. osób zarażonych na całym świecie, z których 23 tys. zmarło, a rok było to prawie 100 mln przypadków zachorowania na koronawirusa i ponad 2 mln zgonów. Liczba zakażeń wykrytych na całym świecie od początku pandemii wyniosła 436 mln. Na COVID-19 zmarło ponad 5,9 mln osób, a wyzdrowiało ponad 366 mln (<https://www.euractiv.pl>, dostęp: 01.03.2022).

W Polsce potwierdzonych przypadków zakażenia koronawirusem wystąpiło 5,98 mln, a zmarło 115 696 osób (<https://forsal.pl>, dostęp: 12.04.2022).

Chcąc powstrzymać rozprzestrzenianie się wirusa SARS-Cov-2, rządy – w zasadzie na całym świecie – wprowadziły szereg ograniczeń związanych z działalnością gospodarczą i aktywnością społeczną.

Jednym z sektorów gospodarki światowej oraz polskiej, który odczuł w największym stopniu negatywne skutki „pandemicznych” ograniczeń, była turystyka. Wprowadzane, często zmieniane, obostrzenia o charakterze prawnym powodowały poważne zakłócenia w funkcjonowaniu sektora. Przykładowo, w Polsce od 13 marca 2020 roku restauracje mogły dostarczać jedynie jedzenie na wynos, a od 24 marca do 11 kwietnia 2020 roku obowiązywało ograniczenie w przemieszczaniu się poza celami bytowymi, zdrowotnymi i zawodowymi (<https://gov.pl>, dostęp: 20.02.2022). Ograniczono ilość udostępnianych miejsc w transporcie publicznym i wprowadzono całkowity zakaz zgromadzeń. Od 31 marca 2020 roku zamknięte były hotele i miejsca wynajmu krótkoterminowego, jak też wprowadzono zakaz przebywania na plażach oraz terenach zielonych. Od 4 maja 2020 roku działalność mogły wznowić hotele i miejsca noclegowe, z wyjątkiem przestrzeni rekreacyjnych, takich jak baseny i centra fitness. W dniu 18 maja otworzone zostały restauracje i kawiarnie, ale przy zachowaniu rygoru sanitarnego. Dnia 30 maja 2020 roku przywrócono funkcjonowanie, przy zachowaniu rygoru sanitarnego, placówek kultury: kin, teatrów, opery, baletu, jak również siłowni, sal zabaw czy parków rozrywki. Umożliwiona została organizacja targów, wystaw oraz kongresów (<https://gov.pl>, dostęp: 20.02.2022).

W ramach drugiej fali pandemii, od 17 października 2020 roku, ponownie wprowadzono ograniczenia w działalności różnorodnych sektorów, także turystyki, w zależności od podziału na strefy (żółta, czerwona). W dniu 23 października 2020 roku cały kraj został uznany za strefę czerwoną i nastąpiło zawieszenie: działania sanatoriów z możliwością dokończenia już rozpoczętych turnusów, a także stacjonarnej działalności lokali gastronomicznych oraz restauracji przy dopuszczeniu prowadzenia działalności w zakresie dowozu lub na wynos. Od 7 listopada hotele dostępne były tylko dla gości przebywających w podróży służbowej. Od dnia 28 grudnia 2020 roku do 17 stycznia 2021 roku, a zatem do końca przerwy szkolnej, przedłużone zostały obowiązujące restrykcje i wprowadzono dodatkowe, m.in.: ograniczenie funkcjonowania hoteli – dostępne tylko dla służb mundurowych, medyków, pacjentów szpitali specjalistycznych, ośrodków COS, jak również zamknięto stoki narciarskie (<https://gov.pl>, dostęp: 20.02.2022).

Skutki wprowadzonych ograniczeń były bardzo dotkliwe dla całej gospodarki, głównie dla branży turystycznej i eventowej. Mieszkańcy Polski ograniczyli też decyzje wyjazdowe ze względu na obawy o zakażenie, co dodatkowo przyczyniło się do obniżenia konsumpcji turystycznej. Według Raportu Związku Przedsiębiorców i Pracodawców pt. *Podsumowanie lockdown-u w Polsce*¹, polskie hotelarstwo to niemal 2 700 przedsiębiorstw zatrudniających prawie 1 mln osób. Wskutek opisanych powyżej ograniczeń, hotele były zamknięte przez 131 dni, a 38% ich pracowników straciło pracę.

W niniejszym artykule podjęto próbę oceny wpływu pandemii SARS-CoV-2 na poziom ruchu turystycznego, na przykładzie gmin uzdrowiskowych położonych w województwie małopolskim. W pierwszej części opracowania zaprezentowano przegląd literatury traktującej o problematyce przedmiotowej. Następnie wyjaśniono podstawowe pojęcia oraz elementy metodyczne wykorzystane w części analitycznej, która stanowi główny komponent artykułu. Końcowy fragment treści publikacji to podsumowanie i wnioski.

¹ *Podsumowanie lockdown-u w Polsce*, 2021, Warszawa: Związek Pracodawców i Przedsiębiorców.

Przegląd literatury

Tematyka wpływu pandemii SARS-CoV-2 jest niewątpliwie bardzo istotnym obszarem badań naukowych i obserwacji analityków. W literaturze zarówno polskiej, jak i zagranicznej, można znaleźć różne publikacje w tym obszarze, choć niewątpliwie z biegiem czasu, badań i w ślad za tym raportów i wniosków będzie coraz więcej. Należy też zwrócić uwagę na głosy ekspertów z dziedziny wirusologii, w opinii których rok 2022 wcale nie będzie końcem pandemii i że nie jest wykluczone, iż będziemy mieć do czynienia z kolejnymi jej falami i ich skutkami dla gospodarki, również turystyki. Wysoce prawdopodobne jest więc, że nauka wzbogaci się o nowe i stale aktualizowane publikacje traktujące o wpływie SARS-CoV-2, jako pochodna kolejnych reakcji ekonomii światowej na „pandemiczne” otoczenie zewnętrzne.

Niemniej już teraz można znaleźć interesujące publikacje, tak w zbiorach polskich, jak też zagranicznych, w których autorzy starają się pokazać konsekwencje pandemii dla ruchu turystycznego. Przykładowo, w jednym z artykułów K. Stojczew (2021) stwierdza, że spadek liczby turystów korzystających z noclegów w 2020 roku w stosunku do roku bazowego 2019 odnotowano we wszystkich województwach Polski. Zdaniem tej autorki, największe spadki wystąpiły w obiektach noclegowych zlokalizowanych na terenie województw: mazowieckiego oraz małopolskiego, gdzie odnotowano spadek dynamiki turystów korzystających z bazy noclegowej w granicach 50% we wrześniu i aż ponad 80% w listopadzie 2020 roku.

M. Widomski (2020) także podjął temat turystyki krajowej w odniesieniu do pandemii. Potwierdza on, że rok 2020 (w szczególności miesiące wiosenne) był stracony dla turystyki krajowej i zagranicznej, zaś powrót parametrów ruchu turystycznego do roku bazowego 2019 może potrwać do roku 2023, a nawet w niektórych przypadkach do 2025. Autor ten podkreśla ponadto, że najbardziej od pandemii cierpią regiony uzależnione od zagranicznych turystów, co może być – w pewnym stopniu – pozytywną przesłanką dla polskiej branży turystycznej.

C. Adamiak (2022) dokonał z kolei analizy najmu krótkoterminowego w Polsce w czasie pandemii COVID-19, z której wynika, że spowodowała ona ograniczenie liczby oferowanych mieszkań i udzielanych w nich noclegów. Zmniejszenie się liczby podróży turystycznych było jednak mniej zauważalne w mieszkaniach turystycznych niż w rejestrowanej bazie noclegowej. Autor ten podkreśla, że w miastach zanotowano silne spadki liczby gości w tego typu obiektach, a z kolei poza nimi widoczny był – co jest zaskakujące – wzrost liczby noclegów w mieszkaniach turystycznych w 2021 roku względem okresu przed pandemią.

J. Kowalczyk-Anioł i R. Pawlusiński (2021) omówili główne działania oraz narzędzia wykorzystywane przez miasta turystyczne wobec wyzwań pandemii COVID-19. Autorzy ci za punkt wyjścia przyjęli raport World Tourism Cities Federation pt. *Report on Recovery and Development of World Tourism amid COVID-19* (WTCF 2020) na temat turystyki w miastach w czasie COVID-19. Omawiają i dyskutują zaproponowane w nim instrumentarium działań oraz narzędzi wspierających na poziomie miejskim sektor turystyczny tak w fazie pierwszych odpowiedzi na wybuch pandemii, jak też w etapie następnym, zmierzającym do odbudowy i ożywienia turystyki w mieście.

W zasobach literatury zagranicznej także można spotkać szereg publikacji traktujących o relacji pandemii SARS-CoV-2 do turystyki. Problematyka ta jest omawiana w różnorodnych aspektach tego związku, m.in. zarządzania kryzysowego (Permatasari, Mahyuni, 2022; Estiri i in., 2022), nowych trendów w turystyce po pandemii (Vargas, 2020; Goessling i in., 2020), zachowań przedsiębiorstw czy konsekwencji kryzysu od strony podaży i popytu (Schubert, 2021; Mulder, 2020; Rogerson, Rogerson, 2021).

W publikacjach anglojęzycznych często napotkać też można różnego rodzaju raporty opracowywane przez instytucje publiczne (bądź na ich zlecenie) (World Travel & Tourism Council, Komisja Europejska, UNWTO), dotyczące konsekwencji pandemii dla turystyki, które niewątpliwie stanowią niezwykle ważny materiał informacyjny dla generalnej oceny wpływu pandemii SARS-CoV-2 na sektor turystyczny i w efekcie na gospodarki poszczególnych krajów czy też regionów. Zdecydowanie mniej publikacji analizuje przedmiotowy problem w odniesieniu do mniejszych jednostek terytorialnych, a w tym uzdrowisk. Uwaga ta odnosi się zarówno do źródeł krajowych, jak też zagranicznych.

Podstawowe pojęcia i zagadnienia metodyczne wykorzystane w opracowaniu

W świetle obowiązujących przepisów prawa, uzdrowisko to obszar, na terenie którego prowadzone jest lecnictwo uzdrowiskowe, wydzielony w celu wykorzystania oraz ochrony znajdujących się na jego obszarze naturalnych surowców leczniczych, spełniający warunki, o których mowa w art. 34 ust. 1, któremu został nadany status uzdrowiska, natomiast gmina uzdrowiskowa to gmina, której obszarowi lub jego części został nadany status uzdrowiska w trybie określonym w ustawie (Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecnictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych; Dz.U. z 2005 r., Nr 167, poz. 1399 z późn. zm, art. 2).

W województwie małopolskim funkcjonuje 10 uzdrowisk:

- Uzdrowisko Kraków Swoszowice;
- Uzdrowisko Krynica-Zdrój;
- Uzdrowisko Muszyna;
- Uzdrowisko Piwniczna-Zdrój;
- Uzdrowisko Rabka-Zdrój;
- Uzdrowisko Szczawnica;
- Uzdrowisko Wapienne;
- Uzdrowisko Kopalnia Soli Wieliczka;
- Uzdrowisko Wysowa;
- Uzdrowisko Żegiestów.

Jednostki te są położone na terenie dziewięciu gmin: Kraków, Krynica-Zdrój, Piwniczna-Zdrój, Rabka-Zdrój, Szczawnica, Sękowa (Uzdrowisko Wapienne), Wieliczka, Uście Gorlickie (Uzdrowisko Wysowa), Muszyna (Uzdrowisko Muszyna oraz Uzdrowisko Żegiestów)².

Zgodnie z definicją zawartą w *Encyklopedii zarządzania*, ruch turystyczny to określenie przemieszczania się ludzi, które nie jest wymuszone przez czynniki zewnętrzne – ludzie zmieniają miejsce pobytu, środowisko, rytm życia dobrowolnie. Odnosi się on do określonego obszaru, kierunku, okresu, w którym trwa itp. (<https://mfiles.pl>, dostęp: 20.03.2022).

W celu przeanalizowania wpływu pandemii SARS-CoV-2 na poziom ruchu turystycznego w małopolskich gminach uzdrowiskowych zostały wytypowane dwa wskaźniki o charakterze ilościowym:

- 1) wpływy z opłaty uzdrowiskowej do budżetów poszczególnych gmin uzdrowiskowych;
- 2) liczba osobodni, która obrazuje liczbę dni spędzonych przez turystów na terenie danego uzdrowiska z przynajmniej jednym noclegiem (pominięto zatem tzw. odwiedzających jednodniowych – bez noclegu).

² Prawdopodobnie w roku 2022 na terenie gminy Muszyna powstanie kolejne uzdrowisko – Uzdrowisko Złockie. Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w tej sprawie został przekazany do konsultacji (www.rynekzdrowia.pl, dostęp: 20.03.2022).

Zgodnie z art. 17 ust. 1a Ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U. z 1991 r., Nr 9, poz. 31), rada gminy może wprowadzić opłatę uzdrowską, którą pobiera się od osób fizycznych przebywających dłużej niż dobę w celach zdrowotnych, turystycznych, wypoczynkowych lub szkoleniowych w miejscowościach znajdujących się na obszarach, którym nadano status uzdrowiska na zasadach określonych w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowskim, uzdrowskach i obszarach ochrony uzdrowskiej oraz o gminach uzdrowskich (Dz.U. z 2005 r., Nr 167, poz. 1399) – za każdą rozpoczętą dobę pobytu.

Pojęcie „opłata uzdrowska” od lat jest przedmiotem zainteresowań badawczych różnych autorów w literaturze polskiej. Było ono dokładnie analizowane od strony teoretycznej oraz praktycznej m.in. przez T. Wołowca i D. Reškę (2011) czy też R. Kwaśniewskiego i I. Majewską (2016).

Przedmiotowa danina publiczna zaliczana jest do dochodów gminy, a ponadto – ze względu na jej konstrukcję i sposób pobierania – może być wykorzystywana jako wymierny wskaźnik natężenia ruchu turystycznego w jednostkach terytorialnych, na terenie których tę opłatę się pobiera.

W niniejszym artykule wykorzystano opłatę uzdrowską jako właśnie parametr określający poziom ruchu turystycznego w poszczególnych gminach uzdrowskich. Przedmiotowe dane zostały pozyskane przez Autora z urzędów gmin uzdrowskich, wykorzystując zapisy Ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2001 r., Nr 112, poz. 1198).

W analizie pominięto Uzdrawisko Swoszowice zlokalizowane na terenie gminy Kraków i Uzdrawisko Kopalnia Soli Wieliczka położone w gminie Wieliczka. W tych jednostkach terytorialnych nie pobiera się opłaty uzdrowskiej: w gminie Wieliczka w okresie badawczym 2015-2021 w ogóle, zaś w gminie Kraków zaniechano poboru tej daniny od roku 2020, zatem nie ma możliwości, żeby ocenić natężenie ruchu turystycznego w okresie pandemii SARS-CoV-2.

Na uwagę zasługuje fakt, że Uzdrawisko Kraków Swoszowice jest niewielkim zakładem opieki zdrowotnej i nie jest możliwa wiarygodna ocena natężenia ruchu turystycznego w Krakowie, analizując tylko dochody z tytułu opłaty uzdrowskiej w Swoszowicach. Wiadomo, że miasto Kraków to jedna z najważniejszych i najbardziej popularnych destynacji turystycznych Polski, którą w roku 2021 odwiedziło 11,3 mln turystów (<https://lovekrakow.pl>, dostęp: 30.03.2022). Analiza ruchu turystycznego wyłącznie w Uzdrawisku Swoszowice, które posiada jedynie ok. 100 miejsc noclegowych, w kontekście oceny zjawiska w Krakowie, byłaby zatem absolutnie niewiarygodna. Oprócz tego, od 2 lat uzdrawisko funkcjonuje w ograniczonej formie, realizując zabiegi, ale bez możliwości noclegu i wyżywienia.

W analizie natężenia ruchu turystycznego uwzględniono też drugi wskaźnik ilościowy, zwany liczbą osobodni. Według *Słownika języka polskiego*, osobodzień to jednostka obliczeniowa równa jednemu dniowi przebytemu gdzieś przez jedną osobę (<https://sjp.pwn.pl>, dostęp: 20.03.2022). Jak wskazują W. Chudy i in. (2018), liczba udzielonych noclegów oraz liczba tzw. osobodni, czyli faktycznie liczba sprzedanych jednostek usługowych, to miary działalności obiektu hotelarskiego. Wskaźnik ten ma zatem zastosowanie również w miejscowościach uzdrowskich, gdzie turyści mogą przebywać w różnorodnych kategoriach obiektów zakwaterowania.

W niniejszym artykule wysokość tego wskaźnika w poszczególnych latach okresu badawczego 2015-2021 została obliczona według następującego wzoru:

$$\text{Liczba osobodni} = \text{dochody budżetu danej gminy uzdrowiskowej z tytułu opłaty uzdrowiskowej w danym roku} / \text{średnia wysokość opłaty uzdrowiskowej w danym roku}$$

W niektórych gminach uzdrowiskowych obowiązuje jedna stawka opłaty uzdrowiskowej, niezależnie od wieku turysty przebywającego w jednostce (Krynica-Zdrój, Szczawnica, Piwniczna-Zdrój, Sękowa). W części gmin uwzględnia się różne stawki, w zależności od kategorii wiekowej odwiedzającego: dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy (Muszyna, Rabka-Zdrój, Uście Gorlickie).

Do obliczeń przedmiotowego wskaźnika – liczba osobodni – wzięto średnią arytmetyczną wysokości opłaty uzdrowiskowej, pomijając stawki o najniższej wartości pieniężnej: przeznaczone dla dzieci (Muszyna, Rabka-Zdrój, Uście Gorlickie) oraz w przypadku gminy Uście Gorlickie – seniorów powyżej 75. roku życia. Jest to podyktowane tym, że urzędy gmin uzdrowiskowych nie prowadzą dokładnej ewidencji poszczególnych grup odwiedzających, którzy uiszczają opłatę uzdrowiskową, a zatem dane odzwierciedlające dokładny udział poszczególnych kategorii klientów uzdrowisk nie były możliwe do ustalenia. To uproszczenie absolutnie nie ma wpływu na obniżenie wiarygodności wyników badanego zjawiska.

W danych i obliczeniach zaprezentowanych w poniższych tabelach uwzględniono dynamikę zmian w poszczególnych latach okresu badawczego, gdzie rokiem bazowym jest 2015. Dla podkreślenia różnic w danych między latami pandemii a okresem przed, analizując dynamikę wpływów z tytułu opłaty uzdrowiskowej do budżetów gmin i liczbę osobodni, uwzględniono dodatkowy rok bazowy przedpandemiczny, tj. 2019.

Dane liczbowe, odzwierciedlające wysokość wpływów z tytułu opłaty uzdrowiskowej do budżetów gmin poszczególnych jednostek, zostały zaokrąglone do pełnych złotych.

Analiza ruchu turystycznego w gminach uzdrowiskowych województwa małopolskiego

Tabela 1

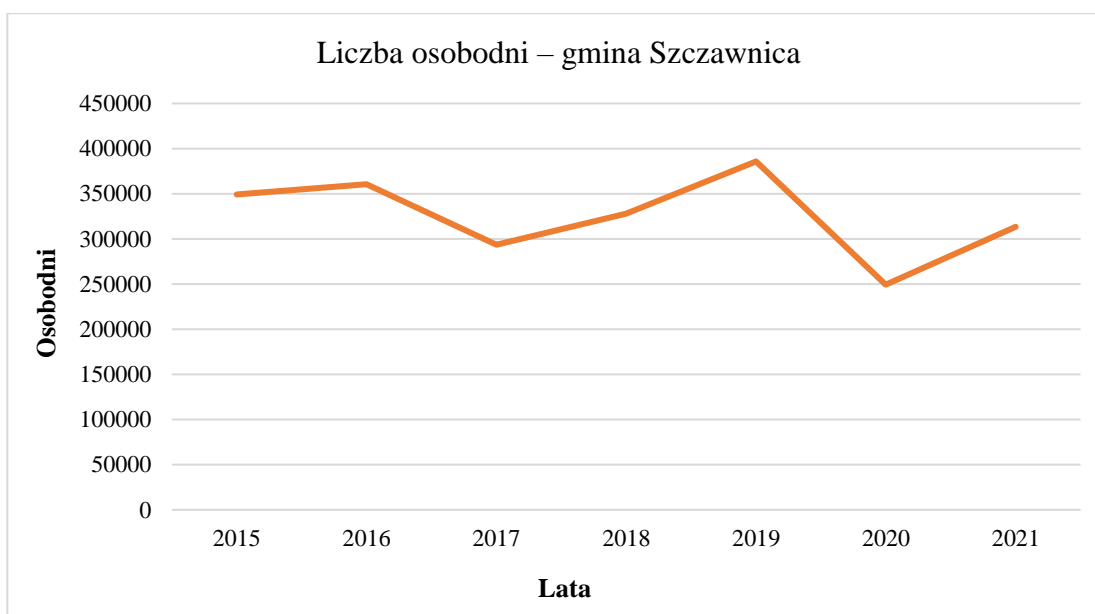
Zestawienie wpływów z opłaty uzdrowiskowej oraz liczby osobodni turystów w gminie Szczawnica w latach 2015-2021

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wysokość wpływów opłaty uzdrowiskowej do budżetu gminy (zł)	1 047 797	1 082 087	880 770	983 718	1 157 280	748 030	939 963
Dynamika: rok 2015 = 100%	100	103	84	94	110	71	90
Dynamika: 2019 = 100%	-	-	-	-	100	65	81
Stawka opłaty uzdrowiskowej (zł)	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Liczba osobodni	349 266	360 696	293 590	327 906	385 760	249 343	313 321
Dynamika: 2015 = 100%	100	103	84	94	110	71	90
Dynamika: 2019 = 100%	-	-	-	-	100	65	81

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miasta i Gminy Szczawnica.

Rysunek 1. Wpływy z opłaty uzdrowskiej w gminie Szczawnica w latach 2015-2021.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miasta i Gminy Szczawnica.

Rysunek 2. Liczba osobodni w gminie Szczawnica w latach 2015-2021.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miasta i Gminy Szczawnica.

Z danych zaprezentowanych w tabeli 1 (rysunek 1) wynika, że w gminie Szczawnica w okresie badawczym wpływy z opłaty uzdrowskiej wykazywały relatywnie stabilny poziom w stosunku do roku bazowego 2015, w roku 2016 zanotowano niewielki wzrost (3%), a w latach 2017 i 2018 był to spadek w wysokości 16% w stosunku do roku bazowego. Najwyższy wzrost wpływów z opłaty uzdrowskiej zanotowano w roku 2019 (1 157 280 zł), a więc o 10%. Największy spadek tego miernika zanotowano w roku 2020 – 29% w stosunku do roku bazowego. Odnosząc niniejsze dane w stosunku do roku 2019, spadek wpływów z opłaty był jeszcze wyraźniejszy, wręcz gwałtowny – wyniósł aż 35%. To konsekwencja pandemii SARS-CoV-2 i związanych z tym ograniczeń typu lockdown, które dotknęły wiele branż gospodarki, a w szczególności turystykę.

W ostatnim roku badania, 2021 zanotowano wzrost wpływów z opłaty uzdrowskiej o 26% do kwoty 939 963 zł w stosunku do roku 2020, ale odnosząc te dane do roku bazowego 2015, dynamika miała charakter ujemny i wyniosła 90, zaś w odniesieniu do roku 2019 (najwyższe wpływy) również ujemny o wartości 81.

Z analizy tabeli 1 (rysunek 2) wynika też, że identyczne zależności zaobserwowano w odniesieniu do liczby osobodni ruchu turystycznego w badanym uzdrowisku. Tu również największe zmiany *in minus* wystąpiły w latach „covidowych”, a więc 2020 i 2021. Zależność ta jest oczywista, ponieważ liczba osobodni została wyliczona jako iloraz wpływów z opłaty uzdrowskiej w odniesieniu do średniej obowiązujących stawek, uchwalonych przez organ stanowiący jednostki.

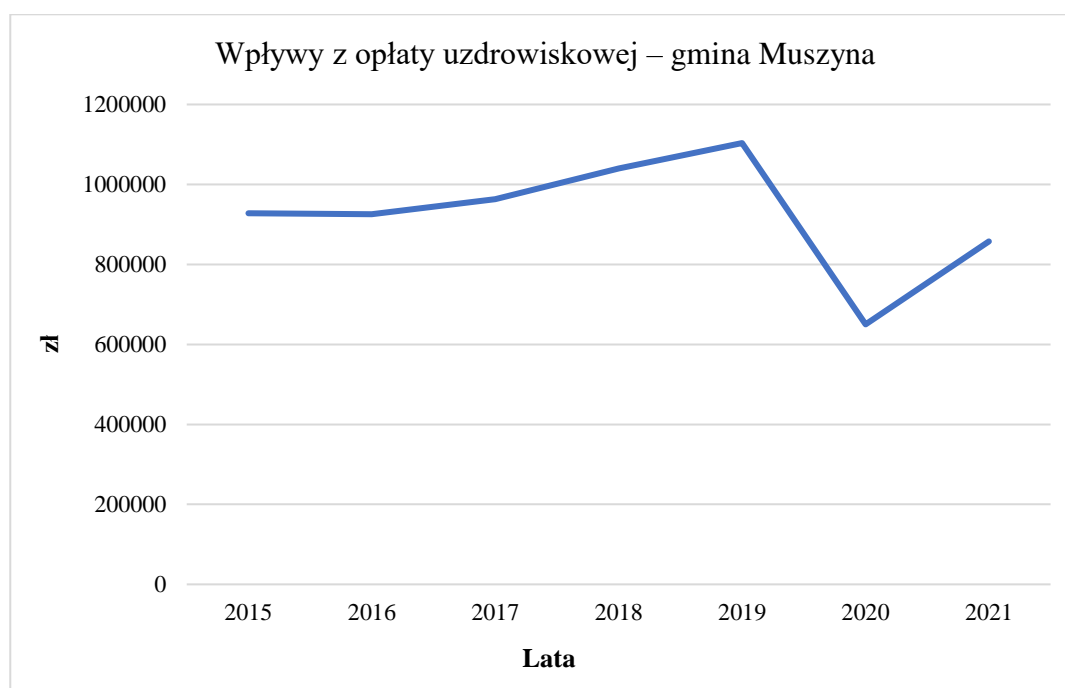
Z powyższej analizy wynika, że zdecydowanie największy spadek wpływów z opłaty uzdrowskiej oraz liczby osobodni pobytu turystów w uzdrowisku wystąpił w latach 2020 i 2021, co było efektem (*ceteris paribus*) ograniczeń wynikających z panującej pandemii SARS-CoV-2 w tym okresie.

Tabela 2

Zestawienie wpływów z opłaty uzdrowskiej oraz liczby osobodni turystów w gminie Muszyna w latach 2015-2021

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wysokość wpływów opłaty uzdrowskiej do budżetu gminy (zł)	927 650	925 825	963 134	1 040 033	1 103 520	650 154	857 886
Dynamika: 2015 = 100%	100	99,8	104	112	119	70	92
Dynamika: 2019 = 100%	-	-	-	-	100	59	78
Średnia stawka opłaty uzdrowskiej (zł)	2,85	2,85	2,95	2,95	3,00	3,70	3,70
Liczba osobodni	325 491	324 851	326 486	352 554	367 840	175 717	231 861
Dynamika: 2015 = 100%	100	99,8	100,3	108	113	54	71
Dynamika: 2019 = 100%	-	-	-	-	100	48	63

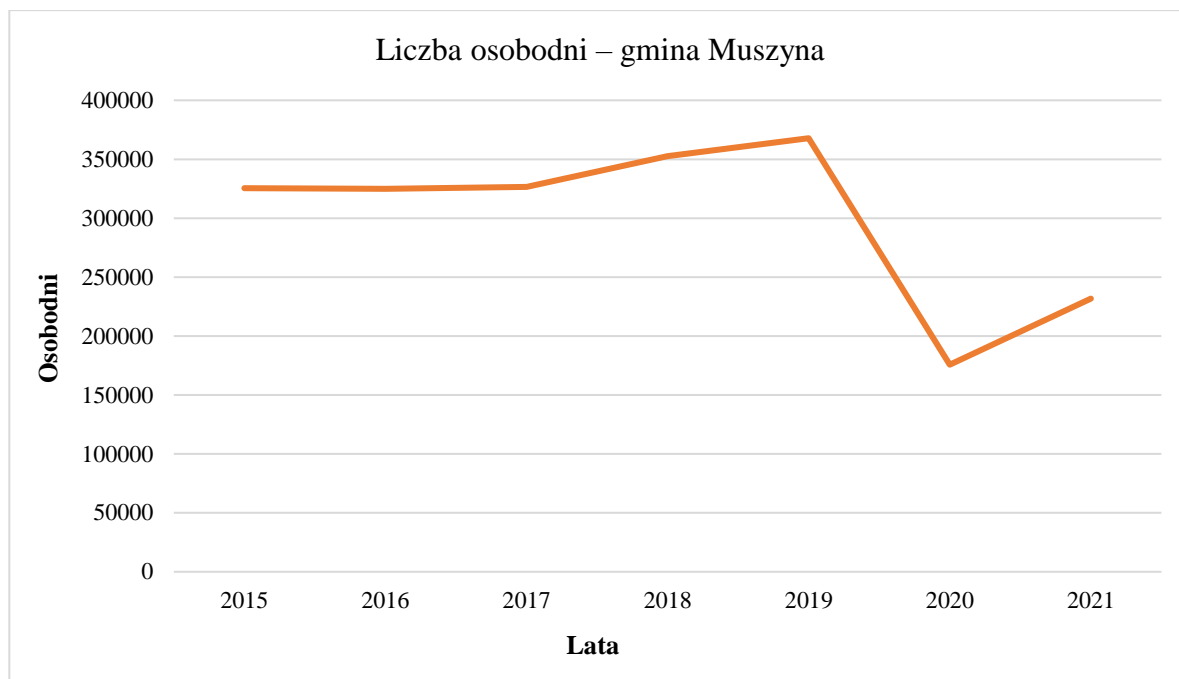
Źródło: obliczenia własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy Uzdrawiskowej Muszyna.

Rysunek 3. Wpływy z opłaty uzdrowskiej w gminie Muszyna w latach 2015-2021.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy Uzdrawiskowej Muszyna.

Rysunek 4. Liczba osobodni w gminie Muszyna w latach 2015-2021.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy Uzdrawiskowej Muszyna.

W tabeli 2 (rysunek 3) przedstawiono dane dotyczące wysokości wpływów z opłaty uzdrawiskowej w okresie badawczym w gminie uzdrawiskowej Muszyna.

W roku 2015 wysokość wpływów z tej opłaty wyniosła 927 650 zł i wartość ta była na podobnym poziomie w roku kolejnym. Wyższe wpływy wystąpiły w latach 2017 i 2018, ale w tym ostatnim roku wyższe wpływy (dynamika w stosunku do roku bazowego 104) były skutkiem podwyższenia stawki opłaty dla osób dorosłych o 0,20 zł. Z tego też względu w analizie należy odnieść się do liczby osobodni pobytu turystów w gminie. Z danych ukazanych w tabeli 2 (rysunek 4) wynika, że w latach 2015, 2016 i 2017 ruch turystyczny był na bardzo zbliżonym poziomie. Dokumentuje to dynamika o wartości odpowiednio: 100, 99,8 i 100,3. Najwyższą wartość wpływów do budżetu gminy z tytułu omawianej opłaty odnotowano w roku 2019 – 1 103 520 zł, a w stosunku do roku bazowego dynamika wyniosła 119.

Analizując dane obrazujące poziom ruchu turystycznego w tych latach, obserwuje się podobne zależności: w roku bazowym 2015 liczba osobodni wyniosła 325 491. W 2 kolejnych latach wartość tego wskaźnika była na podobnym poziomie (dynamika odpowiednio 99,8 w roku 2016 i 100,3 w roku 2017). Wartość najwyższą zaobserwowano w roku 2019 – 367 840 osobodni (dynamika w odniesieniu do roku bazowego – 113). Zasadniczo odmiennie badane wskaźniki przedstawiały się w latach 2020 i 2021. Wysokość opłaty uzdrawiskowej w tym pierwszym roku wyniosła 650 154 zł, co wskazuje na obniżenie wpływów o 30% (dynamika w stosunku do roku 2015 – 70, a w stosunku do roku 2019 – 59), natomiast w roku 2021 – 857 886 zł (dynamika w stosunku do roku bazowego 2015 – 92, zaś w odniesieniu do roku 2019 – 78).

Odnosząc się do wskaźnika ruchu turystycznego (liczba osobodni – tabela 2, rysunek 4) w latach 2020-2021, zauważyć należy, że w tym okresie nastąpił radykalny spadek: w roku 2020 wskaźnik wyniósł 175 717, co w stosunku do roku bazowego 2015 dokumentuje obniżenie aż o 46%, a w roku kolejnym 2021 wskaźnik ten wyniósł 231 861 osobodni, co było wartością wyższą w stosunku do roku poprzedniego, lecz w odniesieniu do roku 2015 stanowiło wartość niższą o 29% (dynamika 71).

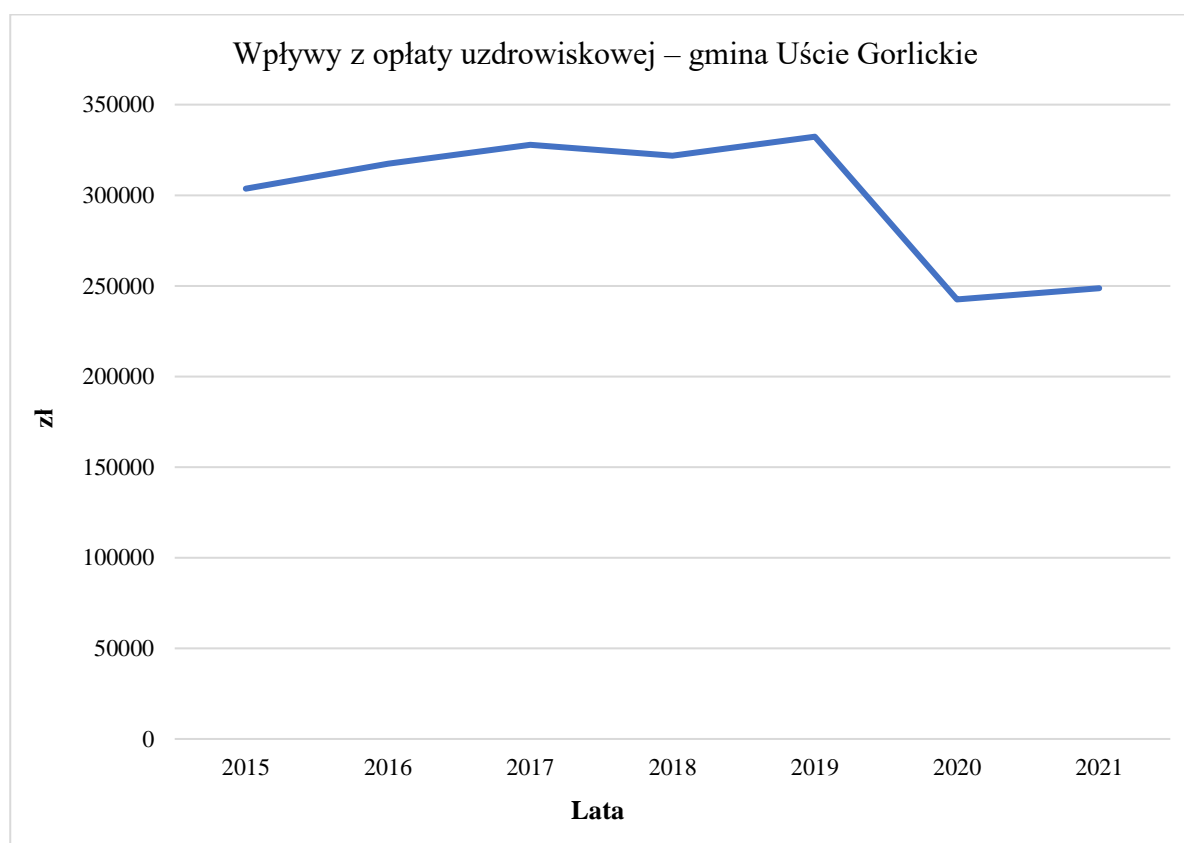
Jeszcze wyraźniej różnice te widać, odnosząc przedmiotowy parametr do roku 2019 (dynamika w roku 2020 – 48, zaś w 2021 roku – 63). Z interpretacji powyższych danych liczbowych wynika, że największy spadek wpływów z opłaty uzdrowskiej oraz liczby osobodni pobytu turystów w gminie uzdrowskiej Muszyna wystąpił w latach 2020 i 2021, co było konsekwencją (*ceteris paribus*) ograniczeń związanych w pandemią SARS-CoV-2 w tych latach.

Tabela 3

Zestawienie wpływów z opłaty uzdrowskiej oraz liczby osobodni turystów w gminie Uście Gorlickie w latach 2015-2021

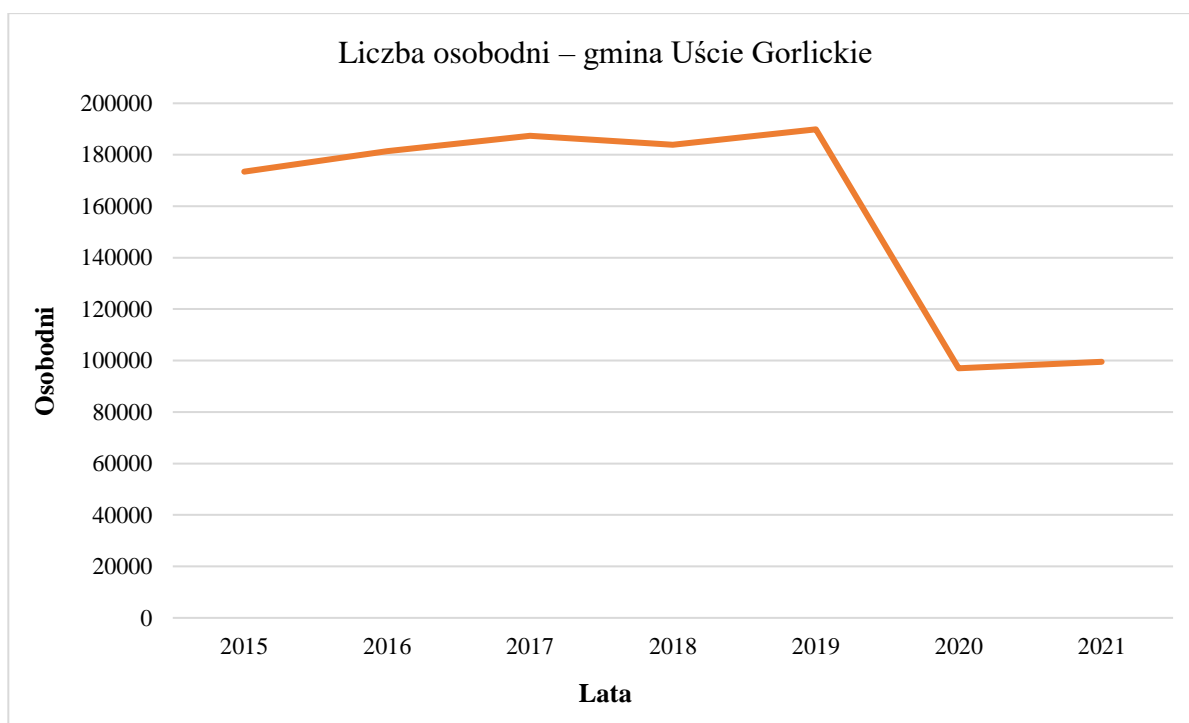
Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wysokość wpływów opłaty uzdrowskiej do budżetu gminy (zł)	303 574	317 404	327 899	321 781	332 299	242 523	248 779
Dynamika: 2015 = 100%	100	105	108	106	109	80	82
Dynamika: 2019 = 100%	-	-	-	-	100	73	75
Średnia stawka opłaty uzdrowskiej (zł)	1,75	1,75	1,75	1,75	1,75	2,50	2,50
Liczba osobodni	173 471	181 374	187 371	183 875	189 885	97 009	99 512
Dynamika: 2015 = 100%	100	105	108	106	109	56	57
Dynamika: 2019 = 100%	-	-	-	-	100	51	52

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy Uście Gorlickie.

Rysunek 5. Wpływy z opłaty uzdrowskiej w gminie Uście Gorlickie w latach 2015-2021.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy Uście Gorlickie.

Rysunek 6. Liczba osobodni w gminie Uście Gorlickie w latach 2015-2021.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy Uście Gorlickie.

W tabeli 3 (rysunek 5) zaprezentowano zestawienie danych dotyczących wpływów z opłaty uzdrowskiej do budżetu gminy Uście Gorlickie i liczby osobodni pobytu turystów w jednostce w latach 2015-2021. W latach 2015, 2016 i 2017 zanotowano dodatnią dynamikę tego dochodu budżetu gminy (odpowiednio wartości: 303 574 zł, 317 404 zł, 327 899 zł, więc dynamika 100, 105, 108). W roku 2018 nastąpił niewielki spadek wpływów w odniesieniu do 2017, a w porównaniu do roku bazowego 2015 wartość wyniosła 32 1781 zł (dynamika 106). Najwyższą wartość tego parametru zaobserwowano w roku 2019 – 332 299 zł, co stanowiło wskaźnik 109 (+9%) w ujęciu dynamicznym w stosunku do roku 2015.

Zupełnie inaczej analizowane dane przedstawiały się w ostatnich latach okresu. Zanotowano tutaj znaczące obniżenie wpływów z tytułu opłaty uzdrowskiej: w roku 2020 – 242 523 zł oraz w roku 2021 – 248 779 zł, a zatem w porównaniu do roku bazowego 2015 wystąpiła dynamika ujemna odpowiednio: 2020 rok – 80 (-20%) i 2021 rok – 82 (-18%).

Analizując drugi parametr, obrazujący liczbę osobodni turystów przebywających w gminie (tabela 3, rysunek 6), należy podkreślić, że w latach 2015-2019 wartość tego wskaźnika wzrastała w stosunku do roku bazowego 2015, przy czym rok 2019 wykazywał najwyższy poziom tego parametru (189 885 osobodni w stosunku do 173 471 w roku 2015). Zasadniczo odmiennie wskaźnik ten kształtował się w latach 2020 i 2021, odpowiednio: 97 009 i 99 512 osobodni, co w odniesieniu do roku bazowego 2015 wykazało dynamikę ujemną na poziomie 56 (-44%) w roku 2020 i 57 (-43%) w roku 2021. Podobne proporcje można zaobserwować, odnosząc te dane do roku 2019.

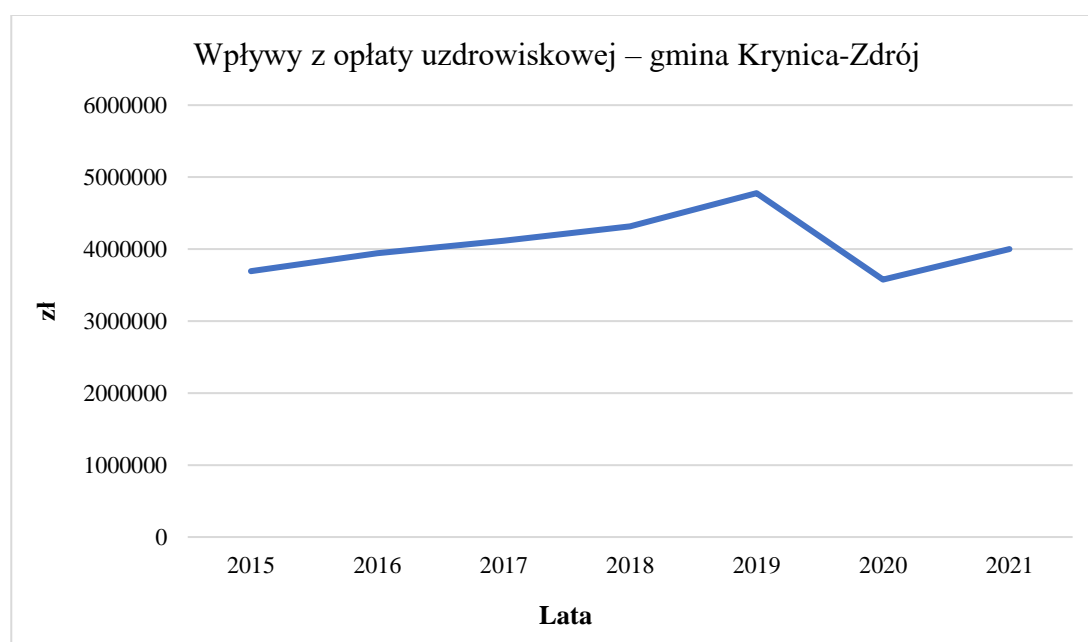
Z powyższego wynika, że w gminie Uście Gorlickie największy spadek wpływów do budżetu z tytułu opłaty uzdrowskiej nastąpił w latach 2020 i 2021. Podobną zależność zaobserwowano, analizując liczbę osobodni, odzwierciedlającą poziom ruchu turystycznego w badanej jednostce terytorialnej. Obydwa analizowane wskaźniki w ujęciu porównawczym potwierdzają wpływ (*ceteris paribus*) ograniczeń związanych z pandemią SARS-CoV-2 w tych latach.

Tabela 4

Zestawienie wpływów z opłaty uzdrowiskowej oraz liczby osobodni turystów w gminie Krynica-Zdrój

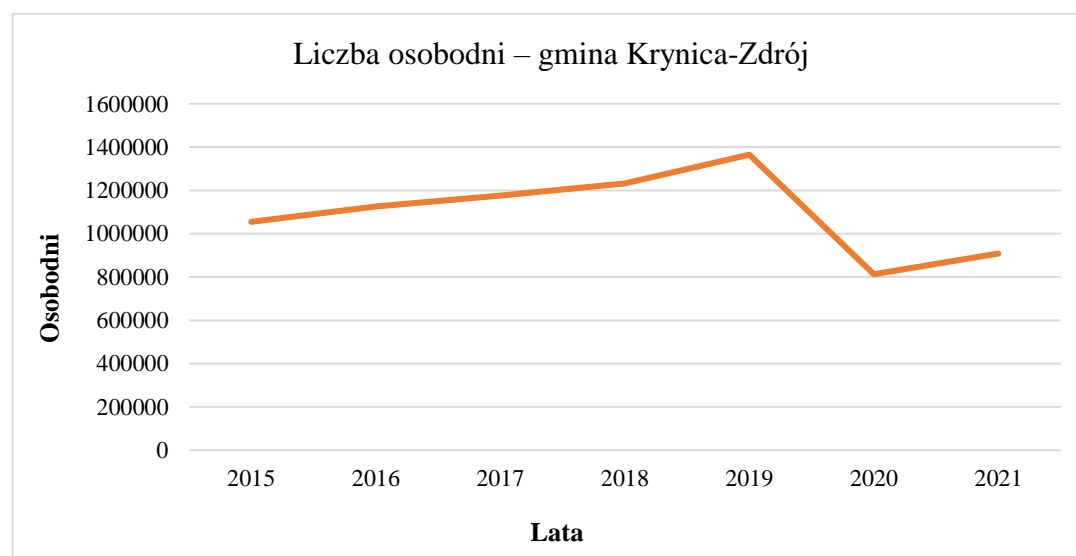
Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wysokość wpływów opłaty uzdrowiskowej do budżetu gminy (zł)	3 692 945	3 942 719	4 118 129	4 314 439	4 777 258	3 576 258	4 000 449
Dynamika: 2015 = 100%	100	107	112	117	129	97	108
Dynamika: 2019 = 100%	-	-	-	-	100	75	84
Stawka opłaty uzdrowiskowej (zł)	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50	4,40	4,40
Liczba osobodni	1 055 127	1 126 491	1 176 608	1 232 697	1 364 931	812 786	909 193
Dynamika: 2015 = 100%	100	107	112	117	129	77	86
Dynamika: 2019 = 100%	-	-	-	-	100	60	67

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Krynicy-Zdrój.

Rysunek 7. Wpływy z opłaty uzdrowiskowej w gminie Krynica-Zdrój w latach 2015-2021.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Krynicy-Zdrój.

Rysunek 8. Liczba osobodni w gminie Krynica-Zdrój w latach 2015-2021.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Krynicy-Zdrój.

W tabeli 4 (rysunek 7) zaprezentowano dane obrazujące poziom wpływów z opłaty uzdrowiskowej do budżetu gminy Krynica-Zdrój oraz zestawienie liczby osobodni turystów przebywających w uzdrowisku w założonym okresie badawczym. Z przedstawionych danych wynika, że w latach 2015-2019 poziom wpływów z opłaty uzdrowiskowej zwiększał się systematycznie od 3 692 945 zł w roku 2015 do 4 777 258 zł w roku 2019. Dynamika w poszczególnych latach wyniosła odpowiednio: 2015 – 100, 2016 – 107, 2017 – 112, 2018 – 117, 2019 – 129.

W omawianym okresie wysokość opłaty uzdrowiskowej pobieranej w badanej gminie była na tym samym poziomie. Zasadniczo odmiennie wskaźnik ten kształtował się w latach 2020 i 2021: w pierwszym roku poziom dochodu budżetu gminy z tytułu omawianej opłaty wyniósł 3 576 258 zł, co stanowiło 97% poziomu bazowego z roku 2015 i jedynie 75% wartości wpływów z roku poprzedniego, tj. 2019. Na uwagę zasługuje fakt, że w roku 2020 stawka opłaty uzdrowiskowej została podniesiona o 26% (z 3,50 zł do 4,40 zł). W ostatnim roku badania – 2021 – wpływy do budżetu gminy Krynica-Zdrój z tytułu opłaty uzdrowiskowej wyniosły 4 000 449 zł, co stanowiło 108% wpływów z roku 2015 (w którym stawka opłaty była niższa o 26%) oraz 84% wpływów roku 2019 (również przy stawce niższej o 26%).

Z powyższego wynika, że 2 ostatnie lata okresu badawczego charakteryzowały zakłócenie trendu rosnącego z lat 2015-2019 oraz znaczne spadki wpływów z opłaty uzdrowiskowej, w szczególności w stosunku do rekordowego roku 2019.

Potwierdzeniem tych zależności jest analiza danych zaprezentowanych w tabeli 4 (rysunek 8), które obrazują wartości osobodni pobytu turystów w tej gminie. W pierwszym roku okresu badawczego – 2015 – liczba osobodni wyniosła 1 055 127. W kolejnych latach okresu, 2016-2019, dynamika tego parametru miała charakter dodatni, wynosząc odpowiednio: 2016 – 107, 2017 – 112, 2018 – 117, 2019 – 129.

Zasadniczo odmiennie parametry te kształtują się w ostatnich 2 latach badawczego okresu. W roku 2020 liczba osobodni wyniosła 812 786, co stanowiło jedynie 77% wartości bazowej z roku 2015, a w roku ostatnim badania liczba ta wzrosła do wartości 909 193, co w stosunku do roku bazowego stanowiło 86%. Jeszcze większą różnicę widać w przedmiotowym parametrze lat 2020-2021, odnosząc go do roku 2019 (dynamika odpowiednio 2020 rok – 60 i 2021 rok – 67).

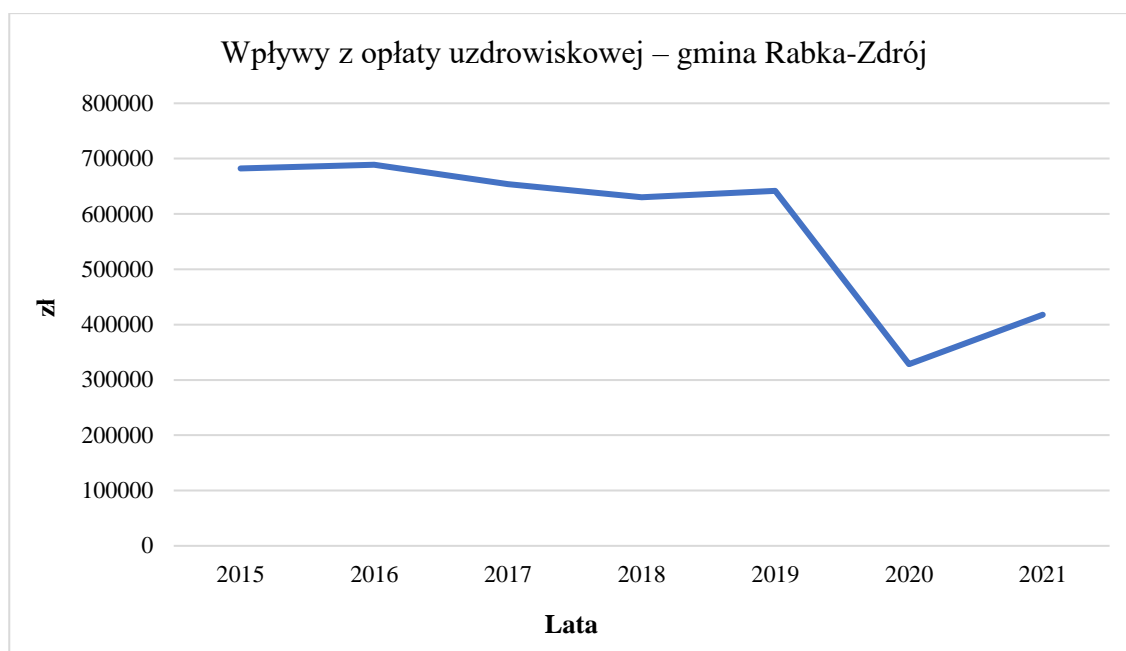
Podobnie jak w poprzednio charakteryzowanych gminach, również w Krynicy-Zdrój w latach 2020-2021 analizowane parametry znacząco zmniejszyły się, co było konsekwencją ograniczeń (*ceteris paribus*) pandemii SARS-CoV-2.

Tabela 5

Zestawienie wpływów z opłaty uzdrowiskowej do budżetu gminy oraz liczby osobodni pobytu turystów w Rabce-Zdrój w latach 2015-2021

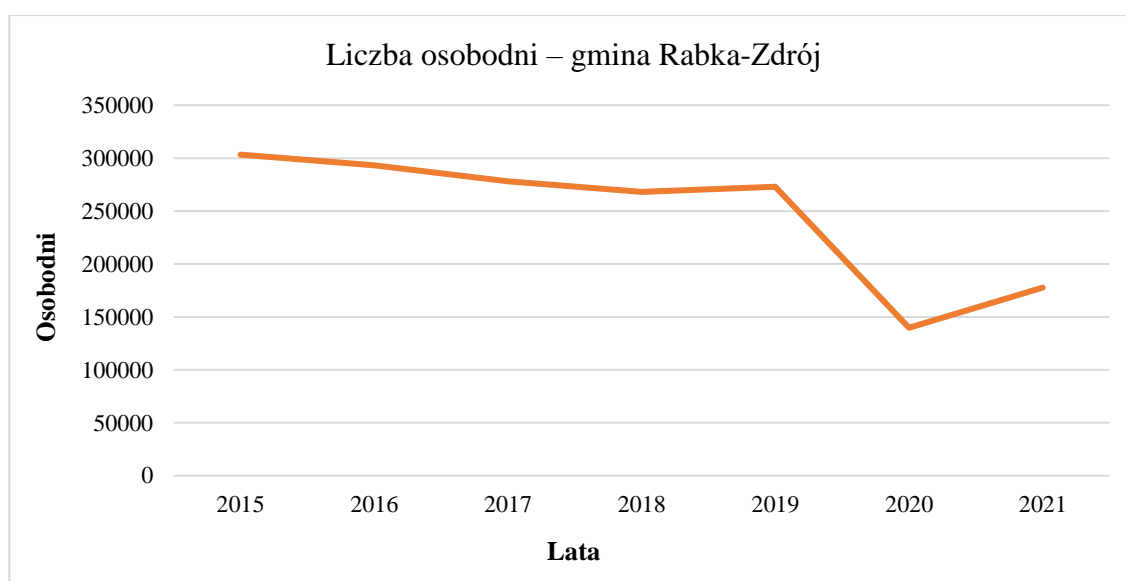
Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wysokość wpływów opłaty uzdrowiskowej do budżetu gminy (zł)	682 428	688 913	653 637	630 201	641 779	328 403	417 758
Dynamika: 2015 = 100%	100	101	96	92	94	48	61
Dynamika: 2019 = 100%	-	-	-	-	100	51	65
Średnia stawka opłaty uzdrowiskowej (zł)	2,25	2,35	2,35	2,35	2,35	2,35	2,35
Liczba osobodni	303 301	293 154	278 143	268 171	273 098	139 746	177 769
Dynamika: 2015 = 100%	100	97	92	88	90	46	59
Dynamika: 2019 = 100%	-	-	-	-	100	51	65

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Rabce-Zdrój.

Rysunek 9. Wpływy z opłaty uzdrowiskowej w gminie Rabka-Zdrój w latach 2015-2021.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Rabce-Zdrój.

Rysunek 10. Liczba osobodni w gminie Rabka-Zdrój w latach 2015-2021.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Rabce-Zdrój.

W tabeli 5 (rysunek 9) ukazano dane obrazujące wpływy z opłaty uzdrowiskowej do budżetu gminy Rabka-Zdrój w latach 2015-2021. W roku bazowym 2015 dochody te wyniosły 682 428 zł. W kolejnym roku nastąpił niewielki wzrost wpływu (dynamika 101). W latach 2017, 2018 i 2019 obserwowano spadek tego dochodu budżetu, odpowiednio: 653 637 zł (dynamika 96), 630 201 zł (dynamika 92), 641 779 zł (dynamika 94).

Zdecydowanie najbardziej znaczące zmiany w wartości tego parametru wystąpiły w latach 2020 i 2021: odpowiednio 328 403 zł, 417 758 zł, co stanowiło w roku 2020 jedynie 48% wartości z roku bazowego, a w 2021 – 61% podstawy. Odnosząc powyższe parametry z 2 ostatnich lat okresu badawczego do roku 2019, wyraźnie widać ujemną dynamikę poziomu opłaty uzdrowiskowej – 51 w roku 2020 i 65 w 2021.

Analizując drugi parametr dokumentujący poziom ruchu turystycznego w gminie Rabka-Zdrój – liczba osobodni pobytu turystów (tabela 5, rysunek 10), zaobserwować można bardzo zbliżony przebieg wartości wskaźnika. W roku bazowym 2015 jego poziom wyniósł 303 201 jednostek. We wszystkich kolejnych latach okresu badawczego parametr wykazywał wartości dynamiki ujemnej – odpowiednio: 2016 – 97, 2017 – 92, 2018 – 88, a 2019 – 90. Podobnie jak w przypadku poprzednio charakteryzowanych gmin uzdrowskich, ostatnie 2 lata okresu badawczego wykazały radykalny spadek wskaźnika osobodni: w roku 2020 jego wartość wyniosła 139 746, co stanowiło jedynie 46% w odniesieniu do roku bazowego, zaś w roku 2021 liczba osobodni wyniosła 177 769, co świadczy o jej obniżeniu w odniesieniu do roku bazowego 2015 o 41%. Również odniesienie tego wskaźnika do roku 2019 pokazuje podobną relację.

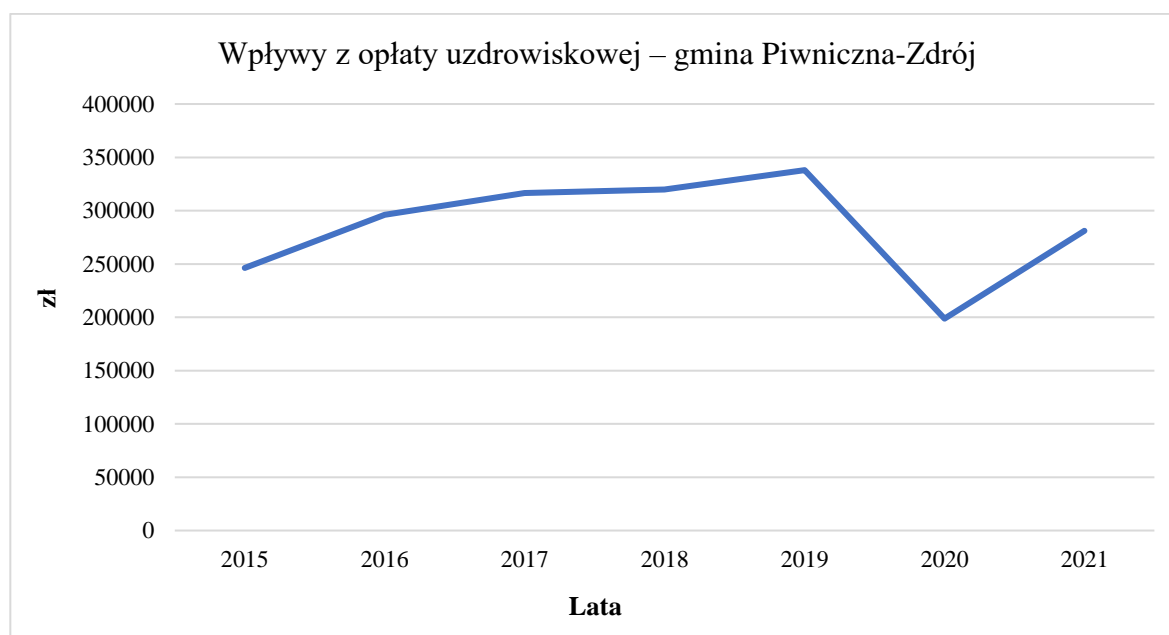
Podsumowując sytuację w badanej gminie, należy stwierdzić, że obydwa parametry wykazały wartości obniżone w całym okresie badawczym, a ich najniższy poziom przypadł na lata ostatnie – 2020 i 2021, co związane jest (*ceteris paribus*) z konsekwencją pandemii SARS-CoV-2.

Tabela 6

Zestawienie wpływów z opłaty uzdrowskiej oraz liczby osobodni pobytu turystów w gminie Piwniczna-Zdrój w latach 2015-2021

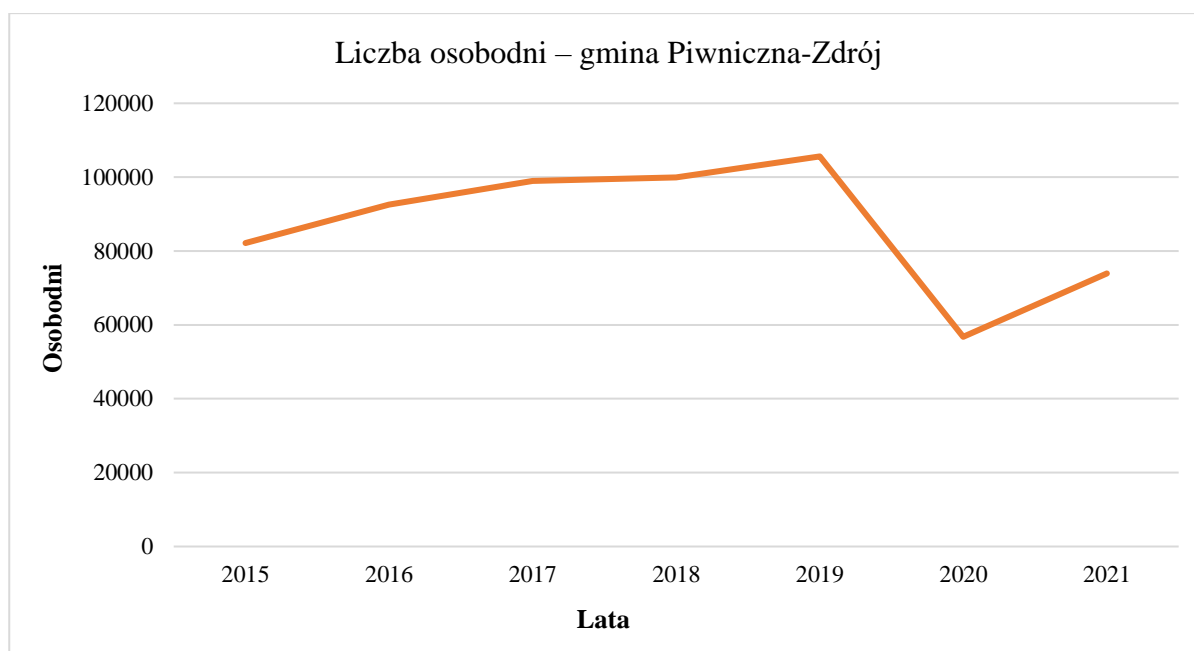
Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wysokość wpływów opłaty uzdrowskiej do budżetu gminy (zł)	246 418	296 194	316 667	319 885	337 983	198 718	280 968
Dynamika: 2015 = 100%	100	120	128	130	137	81	114
Dynamika: 2019 = 100%	-	-	-	-	100	59	83
Stawka opłaty uzdrowskiej (zł)	3,00	3,20	3,20	3,20	3,20	3,50	3,80
Liczba osobodni	82 139	92 561	98 958	99 964	105 620	56 777	73 939
Dynamika: 2015 = 100%	100	113	120	122	129	69	90
Dynamika: 2019 = 100%	-	-	-	-	100	54	70

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Piwnicznej-Zdrój.

Rysunek 11. Wpływy z opłaty uzdrowskiej w gminie Piwniczna-Zdrój w latach 2015-2021.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Piwnicznej-Zdrój.

Rysunek 12. Liczba osobodni gminie Piwniczna-Zdrój w latach 2015-2021.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Piwnicznej-Zdrój.

W tabeli 6 (rysunki 11 i 12) zaprezentowano dane dotyczące wpływów z opłaty uzdrowiskowej i liczby osobodni pobytu turystów w gminie Piwniczna-Zdrój. Z ukazanych parametrów wynika, że w roku bazowym 2015 wysokość dochodów budżetu jednostki z tytułu opłaty uzdrowiskowej wyniosła 246 418 zł. W kolejnych latach okresu badawczego – 2016, 2017, 2018 i 2019 – dynamika miała przebieg dodatni, wynosząc odpowiednio: 120, 128, 130, 137. Dopiero w roku 2019 wartość analizowanego wskaźnika znacząco spadła do poziomu 198 718 zł (dynamika 81), zaś w roku kolejnym, ostatnim okresu, wyniosła 280 968 zł, co dokumentuje, że dynamika w stosunku do roku bazowego 2015 osiągnęła ponownie wartość dodatnią i wyniosła 114 (wzrost o 14%).

Odnosząc te 2 ostatnie lata do rekordowego pod względem wpływu z opłaty uzdrowiskowej roku 2019, zarówno w roku 2020, jak też w 2021 wartości tego wskaźnika osiągnęły poziom znacząco niższy: w roku 2020 – 198 718 zł (dynamika 59), a w 2021 roku – 280 968 zł (dynamika 83).

Analizując liczbę osobodni w Piwnicznej-Zdrój w okresie badawczym (tabela 6, rysunek 12), wyraźnie widać, że w latach 2015-2019 wysokość tego wskaźnika systematycznie wzrasta (dynamika miała charakter dodatni, w kolejnych latach wynosząc: 2016 – 113, 2017 – 120, 2018 – 122, 2019 – 129). Odmianą sytuację zaobserwowano w latach końcowych okresu badawczego: w roku 2020 wartość wskaźnika wyniosła jedynie 56 777 osobodni, co świadczyło o bardzo wyraźnej dynamice ujemnej w odniesieniu do roku bazowego (69), a w roku 2021 wzrosła do 73 939 osobodni, co w dalszym ciągu obrazuje niższy poziom parametru w stosunku do roku bazowego (dynamika 90). Jeszcze wyraźniej zależność tę widać, odnosząc ją do roku 2019.

Z interpretacji powyższych danych liczbowych wynika, że największy spadek wpływów z opłaty uzdrowiskowej wystąpił w badanej gminie w roku 2020, a w odniesieniu do liczby osobodni pobytu turystów w gminie Piwniczna-Zdrój radykalnie obniżył się w latach 2020 i 2021, co było konsekwencją (*ceteris paribus*) ograniczeń związanych w pandemią SARS-CoV-2 w tych latach.

Tabela 7

Zestawienie wpływów z opłaty uzdrowiskowej do budżetu gminy oraz liczby osobodni pobytu turystów w gminie Sękowa w latach 2015-2021

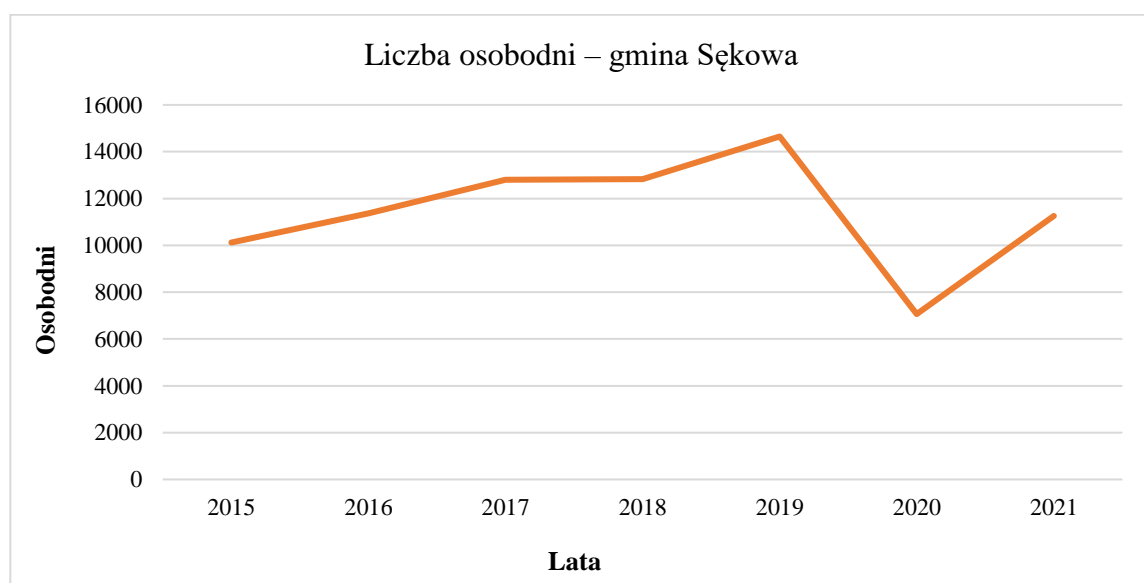
Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wysokość wpływów opłaty uzdrowiskowej do budżetu gminy (zł)	20 252	22 726	25 594	25 666	29 300	21 195	33 754
Dynamika: 2015 = 100%	100	112	126	127	145	105	167
Dynamika: 2019 = 100%	-	-	-	-	100	72	115
Stawka opłaty uzdrowiskowej (zł)	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	3,00	3,00
Liczba osobodni	1 0126	11 363	12 797	12 833	14 650	7 065	11 251
Dynamika: 2015 = 100%	100	112	126	127	145	70	111
Dynamika: 2019 = 100%	-	-	-	-	100	48	77

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy Sękowa.

Rysunek 13. Wpływy z opłaty uzdrowiskowej w gminie Sękowa w latach 2015-2021.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy Sękowa.

Rysunek 14. Liczba osobodni w gminie Sękowa w latach 2015-2021.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy Sękowa.

W tabeli 7 (rysunek 13) ukazano dane obrazujące wpływy z opłaty uzdrowskiej w gminie Sękowa. Z analizy powyższych liczb wynika, że we wszystkich latach okresu badawczego 2015-2021 wartość dochodów budżetowych z tego tytułu systematycznie wzrastała, przyjmując w roku bazowym poziom 20 252 zł. W kolejnych latach dynamika miała przebieg dodatni i wyniosła: w roku 2016 – 112, w 2017 – 126, w 2018 – 127, w 2019 – 145, w 2020 – 105, a w 2021 – 167. Jedynie w roku 2020 wpływy z opłaty uzdrowskiej zmniejszyły się, choć dalej – w stosunku do okresu bazowego – były wyższe. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że w 2 ostatnich latach okresu stawka tej opłaty została znacząco zwiększona – o 50% (z 2 zł do 3 zł).

W tabeli 7 (rysunek 14) znajduje się też informacja na temat liczby osobodni pobytu turystów w gminie Sękowa w badanym okresie. Z powyższego wynika, że w latach 2015-2019 parametr ten systematycznie wzrastał od roku 2015, gdzie osiągnął wartość 10 126, wykazując dynamikę dodatnią według następujących poziomów: 2016 – 112, 2017 – 126, 2018 – 127, 2019 – 145. W roku 2020 wskaźnik ten uległ gwałtownemu obniżeniu do poziomu 7 065 (dynamika 70, obniżka aż o 30%), zaś w ostatnim roku osiągnął pułap wyższy, uzyskując w odniesieniu do roku bazowego dynamikę dodatnią o wartości 111 (wzrost o 11%). Analizując te wartości w odniesieniu do roku 2019, w roku 2020 dynamika wyniosła jedynie 48, a w roku 2021 – 77, czyli w obydwu latach liczba osobodni była znacząco niższa od roku 2019.

Reasumując, należy stwierdzić, że w gminie Sękowa wartości obydwu analizowanych parametrów wykazywały zmiany o charakterze dodatnim. Wyjątkiem jest rok 2020, gdzie znacząco obniżył się wskaźnik osobodni, co było konsekwencją (*ceteris paribus*) ograniczeń pandemii SARS-Cov-2.

Podsumowanie

W artykule podjęto próbę oceny wpływu pandemii SARS-CoV-2 na poziom ruchu turystycznego w gminach uzdrowskich Małopolski. Z przyczyn obiektywnych w analizie nie uwzględniono Uzdrowska Kraków Swoszowice i Uzdrowska Kopalnia Soli Wieliczka.

Przeanalizowano zjawisko, wykorzystując dwa wskaźniki o charakterze ilościowym: wysokość wpływów z tytułu opłaty uzdrowskiej do budżetów poszczególnych gmin uzdrowskich i liczbę osobodni, jako wskaźnik odzwierciedlający ilość odwiedzających badane jednostki, wyłączając tzw. turystów bez noclegu.

W analizie uwzględniono okres badawczy 2015-2021. Dane do obliczeń przedstawionych parametrów pozyskano z urzędów badanych gmin uzdrowskich, wykorzystując Ustawę o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2001 r., Nr 112, poz. 1198).

Na podstawie przeprowadzonych badań uzyskano następujące wnioski:

- W gminie Szczawnica zanotowano zmienną wartość dynamiki zmian wartości obydwu wskaźników w okresie badawczym. Wzrost zanotowano jedynie w latach 2016 oraz 2019. Zdecydowanie największy spadek zanotowano w roku 2020 – pierwszym roku pandemii. Wyższą wartość omawiane wskaźniki osiągnęły w roku 2021, niemniej była ona znacząco niższa w stosunku do lat bazowych.
- W gminie uzdrowskiej Muszyna dynamika obydwu wskaźników wykazywała tendencję rosnącą (wyłączając rok 2016). W roku 2020 (pierwszy rok pandemii) zanotowano radykalny spadek obu wielkości. Ostatni rok okresu badawczego to wzrost parametrów w stosunku do 2020, lecz zdecydowanie niższa wartość w odniesieniu do lat bazowych.

- W gminie Uście Gorlickie w okresie 2015-2019 zauważalną tendencją był wzrost poziomu obydwu parametrów. W roku 2020 wystąpił znaczący spadek wartości i dynamiki wskaźników z niewielkim wzrostem ich poziomu w ostatnim roku okresu badawczego.
- W gminie Krynica-Zdrój obserwowano w okresie 2015-2019 systematyczny wzrost wartości obu analizowanych wskaźników (dynamika dodatnia o coraz wyższej wartości w każdym kolejnym roku). Radykalna zmiana nastąpiła w roku 2020, kiedy to nastąpił wyraźny spadek wartości i dynamiki obydwu mierników, pomimo znaczącego wzrostu stawki jednostkowej opłaty. Ostatni rok okresu badawczego wykazał wzrost wartości obydwu parametrów w stosunku do roku 2020, niemniej w dalszym ciągu ich poziom znacząco odbiegał *in minus* w stosunku do lat bazowych.
- W gminie Rabka-Zdrój obserwowano systematyczne, relatywnie niewielkie obniżenie wartości obydwu mierników (dynamika ujemna). Zdecydowanie największy jednak spadek wartości wskaźników wystąpił w roku 2020. W 2021 roku wartość parametrów wzrosła, ale daleko odbiegała od poziomu z lat bazowych.
- W gminie Piwniczna-Zdrój w latach 2015-2019 obserwowano systematyczny wzrost wartości obydwu parametrów. Radykalny ich spadek nastąpił w roku 2020. W ostatnim roku okresu badawczego wystąpił wzrost wartości, lecz wyłącznie wskaźnika wpływu opłaty uzdrowskiej do budżetu gminy (jako skutek podniesienia stawki jednostkowej tejże), zaś parametr – liczba osobodni – dalej wykazywał dynamikę ujemną w odniesieniu do obydwu lat bazowych.
- W gminie Sękowa obserwowano systematyczny wzrost wartości obydwu mierników w latach 2015-2019. Znaczący ich spadek zanotowano w roku 2020, aby na końcu okresu odnotować ponownie wzrost.

Z powyższych danych wynika, że bez względu na skalę dynamiki wpływu opłaty uzdrowskiej do budżetu gmin we wszystkich badanych uzdrowskich jednostkach terytorialnych wartość tego parametru wykazała znaczący spadek w roku 2020, a więc pierwszym roku ograniczeń wynikających w pandemii SARS-CoV-2. Zależność tę zaobserwowano tak w odniesieniu do roku bazowego 2015, jak również 2019.

Również kolejny rok ograniczeń – 2021, choć o zmniejszonym natężeniu, to znacząco niższe wpływy do budżetów badanych gmin z tytułu opłaty uzdrowskiej w odniesieniu do roku bazowego 2015 (wyjątkiem gmina Sękowa). Porównując ten wskaźnik w stosunku do roku 2019 (ostatni rok przed pandemią), widać, że również jego wartości w gminach uzdrowskich Małopolski (wyłączając gminę Sękowa) są znacząco niższe.

Analizując liczbę osobodni, która w bardziej obiektywny sposób informuje o poziomie ruchu turystycznego (w stosunku do parametru przedstawionego powyżej), należy stwierdzić, że – wyłączając gminę Sękowa – we wszystkich pozostałych jednostkach terytorialnych będących podmiotem analizy, wartość tego wskaźnika wykazała poziom niższy (dynamika ujemna) w stosunku do lat bazowych. Mimo wzrostu wartości tego parametru w ostatnim roku badania, w stosunku do roku 2020 (najniższy poziom wskaźnika), dalej odbiegały one od poziomu układu odniesienia – roku 2015, a także w stosunku do roku 2019. Świadczy to o tym, że okres ograniczeń wynikających w pandemii SARS-CoV-2 (*ceteris paribus*), w znaczący negatywny sposób oddziaływał na wysokość dochodów badanych gmin i na poziom ruchu turystycznego.

Pandemia wpłynęła zatem negatywnie zarówno w sposób bezpośredni na dochody budżetowe jednostek, ale również na ich gospodarkę turystyczną, a w efekcie na całą ekonomię lokalną badanych gmin uzdrowskich województwa małopolskiego.

Bibliografia

- Adamiak, C. (2022). Najem krótkoterminowy w Polsce w czasie pandemii Covid-19. *Czasopismo Geograficzne, Polskie Towarzystwo Geograficzne*, 93(1), 9-32.
- Chudy, W., Szopa, R., Kucharski, M. (2018). Analiza wykorzystania miejsc noclegowych w przedsiębiorstwach hotelarskich w świetle badań. *Modern Management Review*, XXIII, 25(1), 23-36.
- Estiri, M., Dahoole, J.H., Skare, M. (2022). COVID-19 crisis and resilience of tourism SME's: a focus on policy responses. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 1-25.
- Goessling, S., Scott, D., Hall, S.M. (2021). Pandemics, tourism and global change: a rapid assessment of COVID-19. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(1), 1-20.
- Kowalczyk-Anioł, J., Pawlusiński, R. (2021). Miasto turystyczne wobec pandemii COVID-19. Pierwsze doświadczenia w świetle literatury przedmiotu. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Lublin – Polonia*, LXXVI(B), 203-222.
- Kwaśniewski, R., Majewska, I. (2016). Opłata miejscowa i uzdrowiskowa na przykładzie gmin województwa kujawsko-pomorskiego. *Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu*, 4(4), 97-120.
- Mulder, N. (2020). The impact of the COVID-19 pandemic on the tourism sector in Latin America and the Caribbean, and options for a sustainable and resilient recovery. *ECLAC – International Trade Series*, 157, 1-45.
- Permatasari, M.G., Mahyuni, L.P. (2022). Crisis management practices during the COVID-19 pandemic: The case of a newly-opened hotel in Bali. *Journal of General Management*, 47(3), 180-190.
- Plzáková, L., Smeral, E. (2021). Impact of the COVID-19 crisis on European tourism. *Tourism Economics*, 28(1), 91-109.
- Rogerson, C.M., Rogerson, J.M. (2021). COVID-19 and Changing Tourism Demand: Research Review and Policy Implications for South Africa. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 10(1), 1-21.
- Schubert, S.F. (2021). COVID-19: Economic Consequences for a Small Tourism Dependent Economy. *Revista Brasileira de Pesquisa em Turismo, São Paulo*, 15(1), 1-27.
- Stojczew, K. (2021). Ocena wpływu pandemii koronawirusa na branżę turystyczną w Polsce. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, 65(1), 157-172.
- Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U. z 1991 r., Nr 9, poz. 31).
- Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz.U. z 2005 r., Nr 167, poz. 1399).
- Vargas, A. (2020). Covid-19 crisis: a new model of tourism governance for a new time. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 12(6), 691-69.
- Widomski, M. (2020). Turystyka krajowa a pandemia. W: M. Bogusz, A. Piotrowska-Puchała, M. Wojcieszak (red.), *Poszerzamy Horyzonty* (t. XXI, cz. I, s. 771-779). Słupsk: Mateusz Weiland Network Solutions.
- Wołowicz, T., Reško, D. (2011). *Opłata miejscowa i uzdrowiskowa. Aspekty teoretyczne i praktyczne*. Krynica-Zdrój – Rzeszów: Wyższa Szkoła Biznesu – National-Louis University & Instytut Badań i Analiz Finansowych Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie.
- World Tourism Cities Federation. (2020). *Report on Recovery and Development of World Tourism amid COVID-19*. Pobrane z: <http://en.wtcf.org.cn>.
- Związek Pracodawców i Przedsiębiorców. (2021). *Podsumowanie lockdown-u w Polsce*. Pobrane z: www.zpp.net.pl.

www.euractiv.pl.

www.forsal.pl.

www.gov.pl.

www.lovekrakow.pl.

www.mfiles.pl.

www.rynekzdrowia.pl.

www.sjp.pwn.pl.